

Nr 146.

Av herr Hoppe m. fl., *angående tillförande av sakkunskap från psykiatriskt utbildade barnläkare till skoldistrikt och barnavårdssamhällen.*

Tacksamt skall det erkännas, att samhället i vår tid — barnets århundrade — gör mycket och gör mer än någonsin förr för att ge barnen, det uppväxande släktet, vård och fostran. Att mycket mer behövde göras, synes oss emellertid uppenbart — vi erinra om sådana önskvärda ting som barnbespisning i skolorna, barnkrubbor, barnens i förskoleåldern omhändertagande i barnträdgårdar, stadsbarnens sommarvistelse på landet.

Det är emellertid en sällan beaktad, en i stort sett försummad uppgift, som vi ville rikta uppmärksamheten på, och det är åtgärder för de många barn i Sveriges land, som ha svårt att finna sig tillrätta, att anpassa sig, de barn, vilkas fostran ställer hem, skola och samhälle inför de största svårigheter. Det torde ej vara för mycket sagt, att det i vårt land i detta nu finnas många tusende barn, som äro verkligt besvärliga i hem, i skola och ute i livet och som också själva ha det mycket besvärligt. — Far och mor komma ohjälpligt till korta i sitt fostringsarbete; i hemmen äro barnen olydiga, uppstudsiga, krångliga; i skolan blir det snart likadant — i en klass kan ett sådant barn dag efter dag försvåra lärarens arbete, fördärva stämningen, stjäla mycken tid från undervisningen och sänka hela klassens standard och arbetsresultat; ute i livet kunna sådana barn lätt komma på kant med människor, de bli ohågade och loja, likgiltiga för ordnat arbete eller drivas av en obetvinglig lust att bråka och bravera; andra bli långfingriga, börja snatta och dra så småningom andra med in på brottets bana.

Och under allt detta ha de själva det mycket besvärligt. De känna på sig, att de ej äro väl sedda; alltför ofta bli de påmint om vilka stackare de äro och hur omöjliga, hur odugliga de äro.

De åsyftade barnen ha verkligen mycket svårt att slå sig fram i livet. Många av dem bli mer eller mindre livsodugliga; många komma att falla det allmänna till last. Och det mest skrämmande: ur skaran av krångliga, misslyckade, ej anpassningsdugliga barn rekryteras i stor utsträckning våra brottslingar.

Om många, ja, de flesta av dessa barn, som av sina fostrare betraktas som slöa, lata, uppstudsiga, krångliga, elaka, gäller det, att de lida av psykiska rubbningar, som bottna i arv eller miljö. Och uppfostringssvårigheterna komma just från dessa psykiska rubbningar. Det synes oss nu högeligen angeläget att på fullaste allvar ta upp frågan: Vad kan göras för att hjälpa dessa barn tillrätta? Det är vår mening, att mycket här kunde vinnas, om till hemmens, skolans och samhällets tjänst stod en skara psykiatriskt utbildade barnläkare. Sådana läkare ha uppenbarligen de bästa förutsättningar att förstå barnen, förstå varför de äro så litet anpassningsdugliga, så omöjliga, så besvärliga, och de böra också bättre än någon annan kunna hjälpa dem tillrätta.

Den antydda vägen är redan prövad även i vårt land. I Stockholm t. ex. utför »Rådgivningsbyrån för uppfostringsfrågor» ett utomordentligt framgångsrikt arbete i uppfostrans tjänst. Denna byrå står under ledning av en psykiatriskt utbildad barnläkare. Under de senaste åren ha c:a 800 barn årligen nyanmälts till byrån. Barnen anmälas dit av skolläkare, barnavårdsmyndigheter, lärare, föräldrar o. s. v. Det synes av de gångna årens verksamhet klart framgå, att hemmen, skolan och samhället i sin fostraregärning bland de svårfostrade barnen här fått en mycket välkommen och välbehövlig hjälp.

Vad Stockholms stad kan göra för sina barn, det orkar en liten kommun, ett litet skoldistrikt ej göra för sina barn. Skola de svårfostrade barnen i Sverige i stort få samma hjälp som de svårfostrade i Stockholm, måste nog statsmakterna gripa in. Kanske kunde saken ordnas så, att psykiatriskt utbildade barnläkare anställas länsvis med uppgift att stå länets samtliga skoldistrikt och barnavårdssamhällen till tjänst. Vi drista oss icke komma med något förslag om hur det hela skall organiseras, vi vilja blott energiskt hävda, att det är synnerligen önskvärt, att sådana barnläkare anställas i det allmännas tjänst i sådan omfattning, att varje skoldistrikt och varje barnavårdssamhälle ha tillgång till den sakkunskap, som är nödvändig för att komma till rätta med problemet: de svårfostrade barnen.

Det är vår bestämda uppfattning, att genom en åtgärd som den vi här rekommendera mycket värdefulla resultat skulle kunna vinnas. Många skulle få en ljusare barndom, skolans och lärarens gärning skulle ofta bli lättare och effektivare, många skulle på ett nytt sätt bli livsdugliga, många räddas till ett samhällsgagnande liv, många skyddas från att glida in på brottets bana — en i ungdomsfrågor väl förfaren man har nyligen förklarat, att vi skola aldrig kunna framgångsrikt ge oss i kast med det brännande problemet ungdomskriminaliteten, om vi ej vilja särskilt vårda oss om de barn, som förete psykiska rubbningar.

Under hänvisning till vad vi så anfört få vi hemställa,

att riksdagen ville hos Kungl. Maj:t anhålla om utredning snarast möjligt om åtgärder för att ge landets skoldistrikt och barnavårdssamhällen i deras arbete med de svårfostrade barnen tillgång till den sakkunskap, som psykiatriskt utbildade barnläkare besitta.

Stockholm den 21 januari 1943.

Carl Hoppe.

Thorvald Ekdahl.

Edvin Gustafsson.

Rolf Edberg.

Henry Allard.

Einar Johansson.

Harald Hallén.

K. G. Viklund.

Fridolf Thapper.

Judith Olsson.

*Andreas Nilsson,
Norrlångträsk.*

Walter Sundström.

Hildur Nygren.

Uddo R. Jacobson.

*Verner Hedlund,
Östersund.*

Adolf Wallentheim.
